

تهدید حریم خصوصی از سوی گوگل در گفت‌وگو

با پروفیسور یحیی کمالی‌پور

غول مهربان و شمشیر دولبه‌اش

◀ سلیمان محمدی

Kiosk.shargh@gmail.com

گوگل غول منصفی است. همین که «گوگل +» نقض حریم خصوصی» را در خودش جست‌وجو کنی، هزاران نتیجه را در اختیار شما می‌گذارد. مهربان هم هست، خدمات زیادی را به طور رایگان به کاربرانش می‌دهد.اما این روزها غول مهربان مدام به نقض حریم خصوصی متهم می‌شود. هر چند این موضوع تازه‌ای نیست، اما سرویس‌های جدید گوگل مانند «استریت ویو» اعتراض‌ها به این شرکت را به تک‌تک افراد حاضر در خیابان‌های کشورهای

مختلف رسانده است. گوگل در این سرویس جدید تصویری را از خیابان‌های مختلف یک کشور به نمایش می‌گذارد. مردم زیادی که تصویربرداری را چهره‌ها و خودروها و حتی شماره ماشین‌هاشان را تجاواز به حریم خصوصی‌شان می‌دانند به گوگل اعتراض کرده‌اند. یکی از نگرانی‌های شهروندان از این خدمت جدید گوگل سوءاستفاده نهادهای امنیتی، افراد و حتی سارقان است. اما نهادهای امنیتی‌ای که شاید از این امکان جدید خشنود باشند، خود در یکی دیگر از سرویس‌های گوگل سخت در معرض تهدید هستند. شما در سرویس نقشه گوگل به راحتی می‌توانید نمایی کامل و هوایی از تمام مکان‌هایی که عکسبرداری از آنها می‌تواند ماه‌ها زندان را برای شما قطعی کند، داشته باشید. اطلاعات تصویری تمام یادگان‌ها، زندان‌ها، سایت‌های اتمی و… که مثلاًطبق قوانین برخی کشورها عکسبرداری از آنها ممنوع است و جرم تلقی می‌شود، اکنون در آرشِیو گوگل موجود و در اختیار کاربران است. با لحاظ اینکه کشورهای مختلف قوانین متفاوتی دارند و گوگل جز در موارد خاص خدمات یکسانی در کشورهای مختلف ارائه می‌دهد، این موارد می‌تواند به بحرانی امنیتی تبدیل شود.اما این هم تمام ماجرا نیست. برخی سازمان‌ها و نهادهای حقوق بشری از امکان همکاری گوگل با سرویس‌های امنیتی مخصوصاً در آمریکا اظهار نگرانی کرده‌اند. اشاره این سازمان‌ها

به ثبت و ضبط همه فعالیت‌های کاربران در ای‌میل‌ها، جریان جست‌وجو و کتابخوانی اینترنتی‌شان است. هر چند گوگل بارها اعلام کرده در حفظ اطلاعات کاربران امانتدار خوبی خواهد بود، اما معترضان معتقدند اگر دولت‌ها اطلاعاتی از گوگل بخواهند، به آنها خواهد داد. پس خواهان ثبت نشدن اطلاعات فعالیت‌های کاربران هستند. یحیی کمالی‌پور پروفیسور رشته ارتباطات جمعی و رئیس دپارتمان ارتباطات و هنرهای خلاق و مدیر مرکز مطالعات جهانی در دانشگاه پوردو در ایالت ایندیانای آمریکا معتقد

➤ گوگل شرکتی آمریکایی است که از طریق تبلیغاتی که به همراه خدمات متنوع خود ارائه می‌کند با فروش همان خدمات، بدون فرستادن تبلیغات، کسب درآمد می‌کند. لری پیچ و سرگنی برین، دو دانشجوی دکتری دانشگاه استنفورد، در سال ۱۹۹۸ گوگل را تاسیس کردند. این شرکت خصوصی در ماه ژوئن ۱۹۹۹ / تیر ۱۳۷۹ رسماً با سرمایه تاسیس ۲۵ میلیون دلار معرفی شد. شمار رسمی گوگل «شرارت ممنوع» است که «هرگز بد نباشید» هم معنی می‌شود. هدف اعلام شده از طرف بنیانگذاران گوگل عبارت است از: «سامان دادن تمامی اطلاعات دنیا». جی‌میل، نوار ابزار، میس، مون، مارس، ارث، تاک، داکز، ویدئو، ریدر، نول، ابزار مدیر سایت، تحلیلگر سایت، پلاگر، آلبوم وب پیکاسا، فیدبرنر، نت‌بوک، سایت، ترندز، موبایل، ترانسلیت، باز، دانش‌پورد و تی‌وی برخی از سرویس‌های گوگل هستند. همه سرویس‌های گوگل در تمام کشورها در دسترس نیست. شرکت گوگل توانست در سه ماه قبل از ۳۱ مارس ۲۰۱۰ بیش از ۶/۷۷ میلیارد دلار درآمد کسب کند که این رقم نسبت به درآمد کسب شده آن در مدت مشابه سال قبل رشد ۲۳ درصدی را نشان می‌دهد. سود خالص گوگل در این دوره زمانی به ۱/۹۶ میلیارد دلار یا به عبارت دیگر ۶/۰۶ دلار به‌ازای هر سهم در تالار بورس رسید که این رقم از ۱/۴۲ میلیارد دلار یا ۴/۴۹ دلار به‌ازای هر سهم در فصل نخست سال ۲۰۰۹ بیشتر بود.

- مصطفی قوالوقاجار
-

اقدام گوگل برای راه‌اندازی سرویس نقشه دید خیابانی در کشورهای مختلف جهان، بار دیگر بحث درباره نقض حریم خصوصی را داغ کرده است. گوگل با این اقدام سعی دارد تصاویری چندبعدی از مکان‌های تاریخی در کشورهای مختلف تهیه کند و در اختیار کاربران خود قرار دهد. این سرویس که به برنامه نقشه گوگل اضافه شده به کاربران امکان می‌دهد به مرور عکس‌هایی با زاویه دید ۳۶۰ درجه بپردازند که در سطح خیابانی از یک محل گرفته شده‌اند. اما این اقدام در کشورهای آلمان، چک و بریتانیا با واکنش‌های منفی روبه‌رو شده است. نظرسنجی‌ها نشان داده اکثر آلمانی‌ها مخالف قرار گرفتن تصاویر خانه‌شان در دید خیابانی هستند که گوگل آنها را به نمایش می‌گذارد. در یک نظرسنجی از میان ۱۱۲۷ انگلیسی ۵۷ درصد دید خیابانی را سرویس ناقض حریم خصوصی توصیف کرده‌اند در حالی که ۲۴ درصد دیگر معتقد بودند این برنامه

سال پنجم ■ شماره ۱۰۷۹ ■ چهارشنبه ۱۴ مهر ۱۳۸۹

کیوسک ۱۵

مورد حریم خصوصی وجود ندارد، عمومیت یافتن استفاده از این امکان‌ها می‌تواند چه مشکلاتی برای شهروندان داشته باشد؟

همه تهدیدهایی که در بالا به آن اشاره شد مانند امکان مشاهده حریم خصوصی افراد و ضبط نامه‌ها و عکس‌های خصوصی آنها، همچنین امکان ردیابی سایت‌هایی که کاربر به آنها سر زده است، اما می‌توان امیدوار بود که با حل این مسائل از طرف شرکت‌های ارائه‌کننده خدمات، مشکلات موجود برای کاربرانی است که در کشور خود، حتی هیچ چتر قانونی برای حفظ حریم خصوصی‌شان ندارند نیز کمتر شود. تا زمانی که قوانین شفاف و منطقی وجود نداشته باشد حریم خصوصی مردم مورد تعرض قرار خواهد گرفت.

– محدودیت‌هایی که گوگل برای حفظ حریم خصوصی شهروندان اعمال می‌کند، توان جلوگیری از تجاوز به این حریم خصوصی را دارد؟

اشاره کردم که گوگل مدعی است سعی دارد امکان تجاوز به حریم خصوصی افراد را به حداقل برساند اما از طرف دیگر، خیلی از منتقدان بر این باورند که گوگل نه‌تنها حافظ حریم خصوصی افراد نبوده و نیست، بلکه رتبه اول را نیز در جمع شرکت‌های اینترنتی از لحاظ دسترسی به حریم خصوصی افراد و نقض آن داراست. اشاره کردم که حتی عده‌ای، این شرکت‌ها و به خصوص گوگل را به همکاری‌های امنیتی با دولت آمریکا متهم می‌کنند که همچون شمشیر دولبه است و در این میان منافع نهاده‌ا و دولت‌ها بر منافع مردمی ارجحیت پیدا می‌کنند.

– اعتراض‌هایی به وجود این امکانات مخصوصاً گوگل استریت در غرب شده است، آیا این

مورد حریم خصوصی وجود ندارد،

عمومیت یافتن استفاده از این امکان‌ها می‌تواند

چه مشکلاتی برای شهروندان داشته باشد؟

بله.اشاره کردم که هوشیاری کاربران اهمیت زیادی دارد.گوگل برای اضافه کردن شهرها به نقشه‌های خود، نیازمند رضایت مردم و دولت‌هاست و به همین دلیل، اعلام کرده تصاویر انسان‌ها و مناطقی که مجوز آن را ندارد، به صورت محو قرار خواهد داد. مثلاً اخیراً مردم آلمان خواستار حذف تصاویر خانه‌های خوداز نقشه‌های گوگل شده‌اند و دولت آلمان از معترضان خواسته است در این مورد ثبت‌نام کنند تا تصاویر خانه‌های آنها محو قرار داده شود. دولت آلمان اعلام کرده این کار «با توجه به وعده‌های گوگل مبنی بر حفظ حریم شخصی مردم و اجازه حذف نمای منازل‌شان از این

سرویس انجام می‌شود».

– آقای دکتر، دولت‌های جهان سوم قوانین محدودتری از غرب دارند. با توجه به اینکه امکانات گوگل برای تمام کشورها یکسان است راهکاری برای احترام به قوانین این دولت‌ها در دهکده جهانی وجود دارد؟

مسلم است که نمی‌توان قوانینی یکسان وضع کرد که برای همه کشورها قابل قبول باشد لذا می‌بینیم که گوگل در جهت حفظ منافع مالی خودش در مواردی (به عنوان مثال در چین) با دولت‌ها همکاری می‌کند. در حرحال اگر قوانین منطقی، شفاف، و عادلانه باشند شهروندان به آنها احترام می‌گذارند. دنیای سایبر چالش‌ها و فرصت‌های بسیاری به وجود آورده و ذهنیت‌ها، ارتباطات گذشته و در ضمن معادلات جهانی را به گونه‌ای بی‌سابقه دگرگون کرده همان‌طور که قبلاً اشاره کردم آگاهی، دانش، و درایت در هر موردی عواملی کلیدی هستند.

◀ **مصطفی حوالی**

◀ جادی میرمیرانی

حریم شخصی حقوق بشر است

اعلامیه جهانی حقوق بشر در دو بند متفاوت بر حریم شخصی تاکید دارد؛ بار اول در ماده دوازدهم که می‌گوید هیچ کس نباید در معرض مداخله خودسرانه در زندگی خصوصی قرار بگیرد و دفعه دوم در اصل نوزدهم که می‌گوید افراد باید آزادی عقیده و بیان داشته باشند و سریعاً اضافه می‌کند نیاز همسر این اصل، عدم مداخله و مکاشفه در عقاید افراد است. اما آیا سرنوشت این دو بند، از بقیه اصول بهتر خواهد بود؟

در دنیای حاضر، با پیشرفت تکنولوژی، رد پای دیجیتالی هر عملی که انجام می‌دهیم در حال پررنگ‌تر شدن است. وقتی با کارت اعتباری خرید می‌کنیم، وقتی در اینترنت بلیت می‌خریم، وقتی به کسی تلفن می‌زنیم، وقتی چیزی را در گوگل جست‌وجو می‌کنیم، وقتی از چهارراهی در خیابان رد می‌شویم و وقتی کارت ملی‌ای با شماره واحد در دست می‌گیریم و هر جا که می‌رسیم آن را در هر فرمی یادداشت می‌کنیم، مشغول تولید انبوهی اطلاعات و ذخیره آن در بانک‌های اطلاعاتی متفاوت هستیم.

این روزها بخش بزرگی از ارتباطات هم دیجیتالی شده و داده‌هایش دائماً در حال ذخیره شدن است. هر آیدیت در یک سایت اینترنتی، هر جست‌وجو، دیدن هر ویدئو، فرستادن پیام کوتاه، چت کردن با هر دوست و ای‌میل زدن به هر همکار در جایی ثبت می‌شود. روزگاری ذخیره این حجم از اطلاعات بسیار گران بود و به دردرسش نمی‌ارزید ولی با پیشرفت کامپیوترها و سیستم‌های ذخیره‌سازی، حالا ذخیره کردن هر قدم دیجیتال که برداشته می‌شود، زحمت چندانی ندارد.

بروس آشنایدر مشهورترین متخصص امنیت دیجیتالی جهان در مقاله‌ای توضیح می‌دهد داده‌ها در عصر دیجیتال چیزی هستند شبیه آلودگی در عصر صنعت. همان طور که آن زمان مردم با هیجان صنایع را گسترش دادند بدون اینکه متوجه آلودگی زیست‌محیطی ایجادشده باشند. این روزها هم در حال غرق کردن خودمان در دنیای دیجیتال هستیم بدون اینکه توجه کنیم مشغول تولید چه حجمی از داده هستیم و در آینده از آنها چه استفاده‌هایی خواهد شد. این متخصص عقیده دارد همان طور که مشکلات آلودگی عصر صنعت بعد از چند دهه بروز کرد، ما نیز در صورت عدم تفکر و برنامه‌ریزی درباره داده‌های تولیدی، به زودی با مشکل بزرگی روبه‌رو خواهیم بود.

داده به خودی خود ترسناک نیست اما اولین ابهام اینجاست که چه کسی از این داده‌ا استفاده خواهد کرد، چه کسی آنها را کنار هم خواهد چید و چه کسی با استفاده از آن به حریم خصوصی ما تجاوز خواهد کرد. ما در زمان خاصی از تکنولوژی زندگی می‌کنیم. تکنولوژی حالا آنقدر پیشرفت کرده که ما قبول کنیم دائماً توسط دولت یا سازمان‌های مختلف چک می‌شویم اما کامپیوترها هنوز آنقدر پیشرفت نکرده‌اند که بدون آگاهی ما، خودشان این کار را انجام دهند. اصلاً دور از ذهن نیست که چند سال دیگر با چیب‌های رادیویی‌ای که همراه خواهیم داشت، نه نیازی به ایست باشد و نه نیازی به باجه‌های کنترل. در آن تاریخ شهروندان دیگر نخواهند دانست در چه زمانی تحت کنترل هستند و مشهورترین استدلال برای اعتراض به چنین شرایطی هم این خواهد بود که «اگر مشکلی ندارید، پس چرا اعتراض می‌کنید؟» در آن زمان شاید خیلی‌ها به خودشان دستگاه‌هایی آویزان کنند که در هر لحظه موقعیت، تصاویر اطراف و صداها و برخوردها را به یک مرکز مخابره کنند. این دستگاه می‌تواند جلوی بروز دزدی و… را بگیرد ولی آرام‌آرام دورانی خواهد رسید که اگر شما یکی از این دستگاه‌ها را به خودتان آویزان نکرده باشید، احتمالاً بقیه به شما مشکوک خواهند شد و خواهند پرسید «اگر نمی‌خواهی کار بدی بکنی، پس چرا حاضر نیستی همه کارهایت در یک بانک اطلاعاتی ثبت شود؟»

کاردینال ریشلیو بیش از ۳۰۰ سال قبل گفته بود: «اگر کسی فقط شش خط دستنوشته از صادق‌ترین انسان‌ها به من بدهد، از آن شش خط چیزی برای به دار کشیدنش پیدا خواهم کرد». این حرف هنوز هم کاملاً صادق است. کافی است از کسی اطلاعات دائمی داشته باشید تا بتوانید او را به هر چیزی تهدید کنید. این ما را به بحث دموکراسی و حقوق افراد در مقابل دولت می‌رساند. در این حوزه، افرادی مانند آلن وستین استدلال می‌کنند که حریم خصوصی یا خلوت افراد، فضایی مستقل از حوزه سیاست ایجاد می‌کند که هم‌زمان به افراد اجازه می‌دهد از آزادی بیان و آزادی سازماندهی خود بهره ببرند. اما این تمام بحث نیست. نکته دیگر برای توجیه اهمیت حریم شخصی، زندگی روزمره افراد است. استدلال اینکه «اگر دروغ نمی‌گویید، پس چرا حاضر نیستید همه چیز آشکار باشد» یک جواب ساده می‌دارد: «من همیشه بعضی چیزها را از بعضی آدم‌ها مخفی می‌کنم.» من وقتی دنبال کار جدید می‌گردم، نمی‌خواهم کارفرمای فعلی در این مورد بداند. وقتی نامه عاشقانه می‌نویسم نمی‌خواهم به جز گیرنده اصلی کسی از محتوایش باخبر شود و من شخصاً هیچ علاقه‌ای ندارم همکار ادارام از پرونده پستی‌ش‌کام خبردار باشند. همین طور است وقتی می‌خواهم تا دوستی خصوصی برای صحبت به جایی خلوت بروم. این نشان‌دهنده نیاز به خلوت است نه نیاز به جایی مخفی برای گفتن اسرار مگو.

اما کلیت بحث یک شکل دیگر هم دارد: مزاحمت‌های ناشی از عدم وجود حریم شخصی. این برای همه ما آشناست. وقتی من با چند برابر قیمت جهانی یک شماره تلفن موبایل می‌خرم، حق دارم آن را شامل فروش شخصی‌ام بدانم؛ حریمی که کسی نباید بدون اجازه وارد آن شود. اما سوادطلبی و نبود قوانین مناسب برای حمایت از حریم شخصی باعث می‌شود سبیل پیام‌های تبلیغاتی به سمت آن جاری شوند. در اینجا کالا چیزی نیست که پیامک‌های مزاحم سعی می‌کنند به من بفروشند بلکه کالا دقیقاً من هستم و داده‌هایم. در این تبادل، به خاطر محترم نبودن حریم شخصی، هر انسانی به همراه اطلاعات مرتبش همچون شغل، سن، محل سکونت، علاقه‌مندی‌ها، خریدهای اخیر، میزان حقوق و غیره و غیره تبدیل به کالایی می‌شود قابل فروش به خریداری می‌خواهد به او چیزی بفروشند.

در خاتمه اضافه کردن این نکته هم ضروری است که دفاع از حریم شخصی به هیچ وجه به معنی تضاد با تکنولوژی اطلاعات نیست. گفتن اینکه تکنولوژی باید متوقف شود تا حریم خصوصی افراد حفظ شود، درست مثل این است که بگوییم دنیای صنعتی باید به دوران پیش از صنعت برگردد تا آلودگی‌های زیست‌محیطی رفع شوند.

اکثریت مطلقاً می‌پذیرند که روند پیشرفت تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات مزایای بسیاری برای ما داشته و خواهد داشت. ما بدون شک باید آن را پیش ببریم و از مزایایش استفاده کنیم اما هم‌زمان باید آگاهی خودمان درباره مشکلات و پیامدهایش را هم افزایش دهیم تا بتوانیم از حق حریم شخصی که نیاز طبیعی هر انسانی است، دفاع کنیم. از به روزرسانی وضعیت خودمان در وب گرفته تا کمک به پروژه کمک و نگهداری از حیوانات آسیب‌دیده و بی‌سرپرته سازمان دوستداران حیوانات در هشتگرد تا گذر از یک چهارراه باعث تولید داده‌های جدیدی درباره ما می‌شود و ما باید اولاً این امر را بدانیم و دوماً تلاش کنیم به حقوق خود نسبت به این داده‌ها، شکلی قانونی بدهیم. اگر قرار است اطلاعات ما به نفع خودمان در جایی ذخیره شود و داده‌های مرتبط با ما لحظه به لحظه افزایش پیدا کند، آیا کسی نباید مواظب رفتار و اعمال کسانی باشد که این اطلاعات را از ما در اختیار دارند؟ و کسی را به باید بگذاریم برای مراقبت از خود این مراقب جدید و یک نفر جدید هم برای مراقبت از نفر آخر.

رسیده‌ایم به جایی که به شکل سنتنی باید مطلب را با این ضرب‌المثل یونانی‌الصل تمام کنیم که می‌گوید: «پس چه کسی نگهبان نگهبان‌ها خواهد بود؟» ولی من ترجیح می‌دهم یک بار دیگر از بروس آشنایدر نقل‌قول کنم که «هنگام بحث، خیلی‌ها به اشتباه ارتباط امنیت با حریم شخصی را به پیش می‌کشند، در حالی که بحث اصلی باید بر سر از دست دادن حریم شخصی در مقابل زیاد شدن کنترل بر ما باشد.»